

Recenzja pracy doktorskiej lek.dent. Joanny Karaś-Dąbrowskiej

pt: „Ocena jakości życia pacjentów operowanych z powodu nowotworów jamy ustnej”

PROMOTOR:

płk prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Witold OWCZAREK

PROMOTOR POMOCNICZY:

dr n. med. Aldona CHLOUPEK

Za sprawą takich czynników jak nadużywanie alkoholu, palenie papierosów i niewłaściwa higiena jamy ustnej rok rocznie obserwujemy w Polsce stały wzrost zachorowalności na nowotwory rejonu głowy i szyi. Raki jamy ustnej, zaraz po guzach krtani są najczęstszymi nowotworami tych obszarów ciała. Ich odpowiednie rozpoznanie i właśnie leczenie jest niewątpliwie zagadnieniem interdyscyplinarnym. Dostępnych jest kilka metod leczenia pacjentów z nowotworami rejonu głowy i szyi stosowanych w zależności od stopnia zaawansowania, m.in. radykalne leczenie chirurgiczne, radioterapia i chemioterapia, a od niedawna również immunoterapia. Standardowym postępowaniem u chorych na nowotwory złośliwe jamy ustnej, we wczesnych stopniach zaawansowania klinicznego, jest leczenie chirurgiczne lub i radioterapia. Kluczową rolę u tych pacjentów odgrywają zabiegi chirurgiczne, a wybór odpowiedniej techniki operacyjnej ma istotny wpływ na następstwa pooperacyjne, stan psychiczny oraz szeroko rozumianą jakość życia pacjenta. Liczba badań oceniająca jakość życia chorych w zależności od wyboru odpowiedniej techniki operacyjnej jest nadal ograniczona, dlatego decyzja co do zastosowania konkretnej metody zabiegu powinna być podjęta przez zespół specjalistów z uwzględnieniem oczekiwań i preferencji pacjenta.

Z tego powodu podjęta przez Doktorantkę próba porównania i oceny jakości życia chorych operowanych wybranymi technikami chirurgicznymi z powodu nowotworów jamy ustnej w mojej opinii jest ze wszech miar słuszna i wartościowa. Na uwagę zasługuje także interdyscyplinarny charakter podjętego tematu rozprawy doktorskiej, gdyż omawiane zagadnienie znajduje się w centrum zainteresowania nie tylko stomatologów, chirurgów szczękowych, ale również onkologów i radioterapeutów, którzy często obejmują opiekę nad pacjentem w późniejszych stadiach nowotworu, w przypadku niepowodzenia wczesnych metod leczenia jak i w fazie rozsiewu choroby.

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska liczy 109 stron maszynopisu, została opatrzona w 29 starannie przygotowanych autorskich rycin i wykresów oraz 79 tabeli, które w przejrzysty sposób porządkują omawiane w tekście zagadnienia i ułatwiają czytelnikowi zrozumienie omawianych wyników. Praca została napisana bardzo starannie, w strukturze numerowanych rozdziałów typowych dla rozpraw doktorskich i składa się ze spisu treści, wstępu, powodu, dla którego podjęto decyzję badań nad jakością życia, celu pracy, materiału i metodyki, wyników badań, dyskusji, wniosków, streszczenia w języku polskim i angielskim, piśmiennictwa oraz chronologicznego wykazu tabeli i rycin zamieszczonych w pracy.

We wstępie pracy Autorka szczegółowo opisuje metody leczenia, dane epidemiologiczno-kliniczne nowotworów rejonu jamy ustnej, zwracając szczególną uwagę na poszczególne stopnie zaawansowania tego nowotworu w kontekście rokowania co do

przebiegu choroby i możliwości jej leczenia. Doktorantka poświęciła trzy podrozdziały na dokładne omówienie pojęcia jakości życia ze szczególnym uwzględnieniem pacjentów z nowotworami jamy ustnej. Przedstawiła również analizę czynników mogących mieć wpływ na parametry jakości życia po przeprowadzonych zabiegach chirurgicznych u chorych leczonych z powodu nowotworów jamy ustnej. Wszystkie zawarte we wstępie informacje są dobrym punktem wyjścia do badań własnych i świadczą o bardzo dobrym przygotowaniu merytorycznym Doktorantki do prowadzenia badań.

Wybór problemu badawczego, który został dokładnie opisany w rozdziale „Powód, dla którego podjęto decyzję badań nad jakością życia” i który stanowi przedmiot rozprawy doktorskiej lek. dent. med. Joanny Karaś-Dąbrowskiej uważam za trafny, bowiem jakość życia jest w różnych dyscyplinach medycyny uznana obecnie za ważny wymiar ogólnej kondycji chorych, a także pozwala na wszechstronną ocenę efektów leczenia.

Do badania Doktorantka zakwalifikowała 78 pacjentów operowanych z powodu nowotworów jamy ustnej. Osoby te w zależności od zastosowanej metody leczenia (technika rekonstrukcji miejscowej z zastosowaną RTH – grupa A lub metoda rekonstrukcji płatowej z następową RTH - grupa B) zostały podzielone na dwie grupy. Pacjenci z obu ramion badania dwukrotnie wypełniali kwestionariusz EORTC QLQ-C30 oraz QLQ H&N 35, pierwszy raz cztery tygodnie po zabiegu chirurgicznym oraz kolejny raz cztery tygodnie po zakończonej radioterapii.

Dokładny opis metod badawczych oraz zastosowane w pracy opracowanie statystyczne uzyskanych wyników nie budzą moich zastrzeżeń. Podkreśleniu wymaga fakt właściwego zastosowania różnorodnych analiz statystycznych, które podnoszą rangę opracowania uzyskanych wyników badań. Wyniki badań są dobrze udokumentowane i przedstawione w przejrzysty i staranny sposób. Doktorantka wykazała, że:

1. rekonstrukcja płatowa zapewnia istotnie wyższą jakość życia niż rekonstrukcja miejscowa u chorych operowanych z powodu nowotworów jamy ustnej;
2. rekonstrukcja płatowa, pomimo braku różnic w ogólnej ocenie jakości życia, zapewnia po zakończonej radioterapii uzupełniającą istotnie wyższą jakość życia w sferze funkcjonowania fizycznego niż rekonstrukcja miejscowa;
3. uwarunkowania socjodemograficzne, takie jak wykształcenie i palenie papierosów predysponują do obniżenia jakości życia u chorych operowanych z powodu nowotworów jamy ustnej;
4. jakość życia może być czynnikiem wpływającym na wybór techniki rekonstrukcyjnej u chorych operowanych z powodu nowotworów jamy ustnej.

Wyniki tych badań powinny służyć jako podstawa do odpowiedniego zaplanowania zabiegów terapeutycznych, służących poprawie jakości życia chorych z nowotworami obszaru głowy i szyi. Wnioski z nich płynące mają zatem istotną wartość informacyjną dla gremiów odpowiedzialnych za ustalanie standardów terapeutycznych. Wyniki opisane w recenzowanej rozprawie doktorskiej powinny być inspiracją do podjęcia takich działań.

Na koniec uzyskane przez Autorkę pracy wyniki zostały omówione w odniesieniu do obserwacji innych badaczy. W dyskusji Doktorantka wykazała się dobrą znajomością badanego zagadnienia oraz umiejętnością krytycznego formułowania wniosków. Spis piśmiennictwa obejmuje 101 pozycji, zarówno badaczy polskich, jak i zagranicznych. Na uwagę zasługuje fakt, że większość cytowanych pozycji to prace nowe, aktualne, publikowane po 2010 roku. Dobór piśmiennictwa jest prawidłowy, nie budzi zastrzeżeń, a sposób cytowania nie odbiega od ogólnie przyjętych zasad.

Oczywistym ograniczeniem pracy jest brak obserwacji odległych. Niewątpliwie przeprowadzenie ponownej oceny parametrów jakości życia w korelacji z ryzykiem wznowy miejscowej i odległej byłoby wartościową kontynuacją badania.

Pomijając drobne pomyłki edytorskie nie dopatrzyłam się większych błędów, a powyższe uwagi nie umniejszają wartości pracy, która pod względem merytorycznym jest bardzo wartościowa. Ogólnie oceniam rozprawę doktorską lek.dent. Joanny Karaś - Dąbrowskiej pozytywnie. Pełna realizacja postawionego celu oparta o analizę materiału badawczego, poprawne zastosowanie metod badawczych i testów statystycznych, swobodne poruszanie się w zakresie realizowanego tematu, wskazują, że Doktorantka jest osobą potrafiącą zaplanować i przeprowadzić badanie naukowe, sformułować wnioski i poprawnie omówić uzyskane wyniki.

Rozprawa odpowiada warunkom określonym w art.179 ustawy z dnia 03.07.2018 roku i przepisów wprowadzających ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2022 r. poz.1010 z późn.zm.) z późniejszymi zmianami. W związku z powyższym mam zaszczyt przedłożyć Wysokiej Radzie Naukowej Wojskowego Instytutu Medycznego - Państwowego Instytutu Badawczego w Warszawie wniosek o dopuszczenie lek.dent. Joanny Karaś - Dąbrowskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Magdalena Ciżyńska

dr hab. n. med. Magdalena Ciżyńska
prof. UM
specjalista onkologii klinicznej
LEKARZ 3031948

